

Видеообръщение на Жизел Сапиро

Преди всичко бих искала да благодаря на Тодорка Минева, която преведе и публикува тази книга с тази прекрасна корица.

Особено съм щастлива да бъде преведена на български, след като вече бях преведена на испански, португалски, японски и турски език и преди да бъде преведената на английски [английският превод е в процес на реализация], защото смятам след моето посещение в България през декември 2022 година, че са намерили условията тази книга да бъде възприета и усвоена като изследователска програма, каквато тя е всъщност.

Действително тази книга не предлага единствено описание на теориите и теоретичните трудове в областта на социологията на литературата. Не става дума само да се предложат на изследователите/изследователките и студентите/студентките „ориентир“, както сочи заглавието на поредицата [на издателство „Ла Декуверт“], в която тя бе публикувана на френски език. Моята цел беше да разработя въз основа на тези описания една изследователска програма, като посоча онези изследователски писти, които ми се струват най-плодоносните.

В първата глава разглеждам различните теории, допринесли за един социологически подход към литературата, и ги сравнявам в евристичен план, като обяснявам както техния принос, така и ограниченията им. Онова, което ги обединява, е повторното вписване на литературата в социалния свят, разглеждането ѝ като колективна практика, предполагаща институции, мрежи, политически и икономически предизвикателства, а не само естетически. Сравнявам именно предимствата и недостатъците на различните подходи: марксизъм, теория на литературната институция, теория на полисистемата, теория на полето, теория на художествените светове.

Самата аз бях обучавана според теорията на полисистемата в областта на сравнителната литература, преди да открия теорията на полетата на Пиер Бурдийо, която ме доведе до социологическото поприще.

За разлика от някои марксистки подходи, теорията на литературното поле не извършва социологически редукционизъм. Напротив, тя предполага известна автономия на литературната дейност. Но не е достатъчно да я постулираш, трябва и да анализираш нейните условия на възможност в обществено-исторически план. Действително тази автономия е винаги относителна и съществува само при определени условия; тя може да бъде силно ограничена по времето на авторитарните режими, както през комунистическата епоха или по времето на Немската окупация във Франция – период, който съм изследвала в рамките на

докторската си дисертация, която написах под ръководството на Пиер Бурдийо и която стана основа на първата ми книга – „Войната на писателите [1940 – 1953]“.

Ето защо един социологически подход към литературния факт изисква изучаването на опосредстванията между творбите и социалните условия на тяхното производство. Тези опосредствания се разполагат на три нива:

1. На първо място материалните условия на производство на творбите – цензура, идеологически контрол, икономически принуди, помощи за превода и книгоиздаването, – както и начинът на функциониране на света на литературата – условията за достъп до писателския занаят (културен капитал, но същото така икономически и социален капитал), институциите на литературния живот (инстанции на утвърждаване като Френската академия или Академия „Гонкур“);

2. На второ място социологията на творбите, колективните представи, които те пренасят, литературният жанр, националната им принадлежност, постколониалните и социополово определените им измерения и модалностите на тяхното производство от авторите им: за да се разбере същинското своеобразие, авторът/авторката трябва да бъде поместен/а в едно пространство на възможностите, както прави Пиер Бурдийо с Флобер или Бодлер или пък Паскал Казанова с Кафка.

3. На трето място условията на тяхната рецепция и усвояване, както и техните употреби. Това несъмнено включва критическата рецепция, наградите, но също така преводите и износа им в чужбина, литературните фестивали, които са се умножили през последните 30 години (и за които публикувах статия, която бе преведена и на български в сборника „Три статии“), както и литературните процеси (на които посветих книгата си „Отговорността на писателя. [Литература, право и морал във Франция (XIX – XXI век)]“) и всичките политически употреби на литературата, та дори изследванията върху четенето.

В заключение посочвам писти за бъдещо изследване, като една от тях е несъмнено онова, което прави интернет с литературата. Впрочем посветих последната си книга „Може ли да се отдели творбата от автора“ на днешните дебати около морала на автора и неговите отношения с морала на творбата и нейната рецепция, което показва до каква степен творбите следва да бъдат разглеждани не само в контекста на тяхното производство, но и в контекста на тяхната рецепция.

Желая ви успешна рецепция и усвояване на тази книга. Рецепцията минава през посредниците, затова освен на Дора, бих искала на благодаря и на Амелия Личева, която днес ще ви представи моята книга.